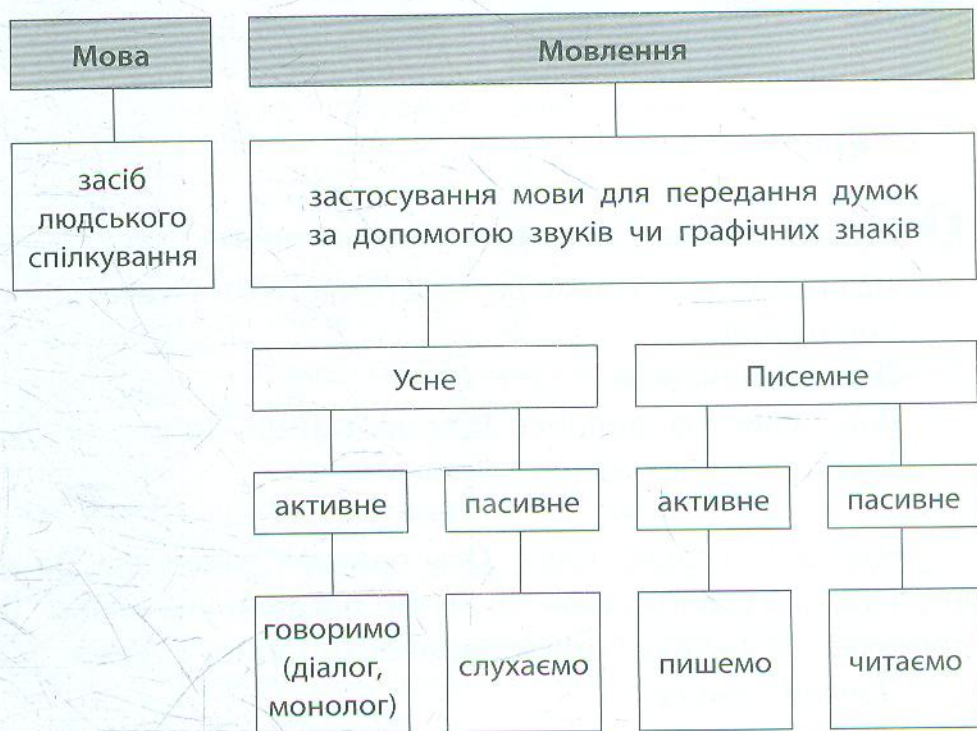

Мова й мовлення

? Що таке мова? Що таке мовлення?

? Що таке діалог?

Діалог — розмова двох або кількох осіб. Слова кожної особи називають **реплікою**.

Наприклад:

- Привіт! Ти записався на плавання?
- Так, перше заняття сьогодні о другій.
- Почекай мене після уроків, будь ласка.
- Добре. Я буду на вулиці, біля школи. Бувай!

ЗВЕРНИ УВАГУ!

Кожну репліку пиши з нового рядка. Перед реплікою став тире.

? Що таке монолог?

Монолог — мовлення однієї особи, звернене до слухачів або до себе.

Текст

? Що таке текст? Якими є його ознаки?

Об'єднані за змістом речення утворюють текст.

Наприклад:

Окремі речення:

Діло майстра величає. Серце матері добре та ніжне.

Текст:

У ЛІСІ

Навкруги стояла тиша. Ось павучок зачепився за кришталеве павутиння. Між соснами промайнула білка. Де її домівка? А скільки грибів довкола! Гарно восени в лісі!

Ознаки тексту:

- ◆ наявність теми, мети та головної думки;
- ◆ зв'язок речень за змістом;
- ◆ певна послідовність речень;
- ◆ використання мовних засобів (уживання займенників, синонімів, спільнокореневих слів);
- ◆ можна дібрати заголовок.

Тема — те, про що розповідають усі речення разом. Тему часто відображено в заголовку.

Кожен текст чогось навчає. Це його **мета**.

Головна думка — головне, про що хотів сказати автор.

Декілька речень, об'єднаних за змістом, утворюють **абзац**. Абзаци також пов'язані між собою за змістом. Кожний абзац починається з нового рядка.

Наприклад:

Заголовок	ЯК ПОЧИНАЄТЬСЯ ОСІНЬ
1-й абзац	В Осені коси завітчані пшеничними колосками й червоними кетягами калини. Ходить Осінь лугами, берегами. Де зітхне, там холодом віє. Любить Осінь ночами сидіти на березі ставка. А вранці над водою підіймається сивий туман і довго не розходиться. Оце й починається Осінь.
2-й абзац	Бояться Осені пташки. Як тільки побачать її ластівки, злітаються і про щось тривожно радяться. А журавлі піднімаються високо в небо й тривожно курличуть.
3-й абзац	Любить Осінь заходити в садки. Доторкнеться до яблуні — яблука жовтіють.
4-й абзац	А дятли радіють, зустрівшись з Осінню. Перелітають із місця на місце, шукають поживи на деревах.
5-й абзац	Сьогодні теплий, сонячний день. Низько стоїть сонце — світить, але не дуже гріє. Сіла Осінь під стогом сіна, розплітає косу, гріється. Співає пісню про срібні павутинки.

За Василем Сухомлинським

До кожного абзацу можна дібрати заголовок, а із цих заголовків скласти **план**.

План може містити розповідні, питальні, спонукальні речення.

? Якою є будова тексту?

Будова тексту		
ЗАЧИН називає тему висловлювання	ОСНОВНА ЧАСТИНА розповідає про перебіг подій, розкриває головну думку	КІНЦІВКА підводить до висновку, логічно завершує текст
<i>Хто? Що? Де? Коли?</i>	<i>Що відбулося? Як? Чому?</i>	<i>Що з того вийшло? Задля чого?</i>

ЗВЕРНИ УВАГУ!

Зачин — це невелика за обсягом частина твору. У ній ми знайомимося з героями чи подіями твору.

Основна частина — найбільша за обсягом. У ній розкрито основний зміст твору.

Кінцівка — невелика частина. Найчастіше в кінцівці описано, як усе закінчилось.

Наприклад:

Зачин

Сьогодні не прийшов до школи Дем'яно. Він захворів.

Основна частина

Хлоп'ята вирішили відвідати його.

Дем'яно жив далеченько, біля кам'яного мосту. Друзі купили йому яблук і вп'ятьох завітали до нього.

Кінцівка

Дем'яно був дуже радий. Хлопці виявилися справжніми друзями.

? Які є типи текстів?

Текст-розповідь

Мета тексту-розповіді — повідомити, розповісти про людей і тварин, про якісь явища, події. До тексту-розповіді можна поставити питання *що відбувалося?*